

Asia: VN/30583/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston maaseutupoliittiseksi selonteoksi eduskunnalle

1. Yleiset huomiot

Mitä ajatuksia selontekoluonnos herättää? Huom. Ilmoita tässä, mikäli yksityishenkilönä haluat, että lausuntosi näkyy myös hankeikkunassa.

Selonteon perustana oleva näkemys maaseudun merkityksestä koko Suomen hyvinvoinnille on erityisen tärkeä. Maaseudun resurssit ja mahdollisuudet on otettava huomioon koko yhteiskunnan tulevaisuutta suunniteltaessa.

Selonteko tuo selkeästi esiin maaseutualueiden haasteet ja mahdollisuudet. Se korostaa, että maaseutu kattaa edelleen noin 95 % Suomen pinta-alasta, vaikka Suomi on samalla kaupungistunut. Edellisen selonteon jälkeen tapahtuneet palveluverkkojen heikennykset ovat aiheuttaneet muutoksia paitsi palveluiden saatavuudessa myös työpaikkojen ja muiden kerrannaisvaikutusten myötä.

Selonteko toimii myös kattavana koontina maaseutupolitiikan eri osa-alueista ja on hyödyllinen väline maakuntien kehittämistyölle sekä EU-tason suunnittelussa.

2. Maaseutupolitiikan suunnittelujärjestelmä

Ovatko selonteossa tunnistetut näkökohdat maaseutupolitiikan suunnittelujärjestelmään liittyen olennaiset?

Selonteossa on onnistuneesti tunnistettu maaseutupolitiikan suunnittelujärjestelmän keskeisiä haasteita ja kehittämistarpeita. Maaseutupolitiikan suunnittelujärjestelmän poikkihallinnollisuus ja sektorirajat ylittävä yhteistyö, paikkaperustaisuus ja alueiden erityispiirteiden tunnistaminen, tietoon perustuva suunnittelu ja seuranta sekä koordinoitu suunnittelujärjestelmä ja maaseutupolitiikan neuvoston (MANE) roolin vahvistaminen ovat välttämättömiä, jotta valtakunnallinen ja maakunnallinen kehittämistyö voivat muodostaa yhtenäisen ja vaikuttavan kokonaisuuden.

Selonteko tuo esiin myös tarpeen sisällyttää maaseutupoliittiseen tarkasteluun huoltovarmuutta tukevat järjestelyt, kuten ruokaturvan varmistaminen. Kotimainen maataloustuotanto, logistiikka ja elintarviketeollisuus ovat osa tätä ketjua ja riippuvaisia maaseudun olosuhteista ja elinvoimasta.

On tärkeää, että selonteko nostaa esiin tarpeen entistä paremmalle maaseutuvaikutusten arvioinnille sekä kattavammalle tutkimukselle ja tiedontuotannolle. Erityisesti nousee esiin tilastollisten keskiarvojen (alueelliset ja kansalliset) rajoittuneisuus maaseudun tilanteen kuvaamisessa. Maaseutu toimii eri tavoin kuin kaupungit, ja päätökset vaikuttavat niissä eri tavalla – tätä ei nykyinen tiedontuotanto vielä riittävästi huomioi.

Vaikka suunnittelujärjestelmä onkin rakenteiltaan kunnossa, käytännön toimet ratkaisevat onnistumisen. Kansainvälisetkin tutkimukset osoittavat, että syrjäseutujen asukkaiden kokema sivuun jääminen on totta myös Suomessa. Tämän vuoksi tarvitaan konkreettisia, alueellisesti vaikuttavia toimia, jotka vastaavat maaseudun olosuhteisiin ja palauttavat luottamusta siihen, että valtio ja hallinto huomioivat maaseudun tulevaisuuden rakentamisessa.

Puuttuuko tarkastelusta jokin näkökohta, joka tulisi lisätä?

-

3. Maaseutualueiden tilannekuva ja muutostekijät

Ovatko selonteossa tunnistetut näkökohdat maaseutualueiden tilannekuvaan ja muutostekijöihin liittyen olennaiset?

Maaseutualueiden tilannekuva on selkeä ja kattaa olennaiset näkökulmat ja haasteet. Tilannekuva muodostaa ajantasaisen pohjan maakuntien ja valtion yhteiselle kehittämistyölle.

Yhteiskunnan turvallisuusstrategian nostaminen esiin selonteossa on tärkeää. Maaseudun kehittämistoimet, joilla edistetään alueen elinvoimaa, huolehditaan infrastruktuurista ja tuetaan väestön osallisuutta ja hyvinvointia, kytkeytyvät myös yhteiskunnan turvallisuusstrategian elintärkeisiin toimintoihin ja toteuttavat kokonaisturvallisuutta.

Puuttuuko tarkastelusta jokin näkökohta, joka tulisi lisätä ottaen huomioon selonteon tarkoitus ja tavoitteet?

-

4. Kansallinen maaseutuvision

Onko selonteossa kuvattu maaseutuvision olennainen?

Selonteon kuvaama maaseutuvision vuodelle 2040 toimii strategisena ohjenuorana. Visio tuo kehittämiseen pitkäjänteisyyttä ja suunnitelmallisuutta sekä jäsentää maaseudun merkitystä osana kansallista taloutta, huoltovarmuutta ja ekologista kestävyyttä.

Erityisen vahvaksi osuudeksi nousee painotus yhteisen näkemyksen ja yhteistyön merkityksestä – yli hallinnonalojen, sektoreiden ja alueiden. Tällainen yhteinen suunta mahdollistaa maaseudun

vahvuuksien täysimääräisen hyödyntämisen. Toiveikkuus ja alueellisen potentiaalin tunnistaminen ovat keskeisiä teemoja.

Visiossa esiin nostetut painopisteet ovat hyvin linjassa Keski-Suomen maakuntastrategian tavoitteiden kanssa, mikä osoittaa vision toimivuutta myös maakunnallisella tasolla.

Puuttuuko maaseutuvisiosta jokin näkökohta, joka tulisi lisätä ottaen huomioon selonteon tarkoitus ja tavoitteet?

-

5. Poikkihallinnolliset tavoitteet ja kehittämissuositukset

Ovatko selonteossa tunnistetut poikkihallinnolliset tavoitteet (5 kpl) ja kehittämissuositukset (24 kpl) olennaiset?

-

Mitkä ovat näkökulmastanne tärkeimmät poikkihallinnolliset tavoitteet (1-3 kappaletta)?

Tavoitteista tärkeimmät ovat:

1. Ajantasaistetaan digitaalista ja fyysistä saavutettavuutta
2. Vahvistetaan talouden uudistumista tukevia rakenteita
3. Voimistetaan toimintaedellytyksiä, luottamusta ja tulevaisuususkkoa

Voit kirjoittaa mahdolliset tarkemmat kommentit tavoitteisiin tavoitekohtaisesti:

-

Mitkä ovat näkökulmastanne tärkeimmät poikkihallinnolliset kehittämissuositukset (1-5 kappaletta)? (Merkitse kehittämissuositusten numerot 1-24)

Kehittämissuosituksista tärkeimmät ovat:

1. Digitaalisen kuilun kaventaminen
4. Yksityisteiden kunto
6. Maaseutuvaikutukset, asuminen ja talouden rakenteet
12. Osaaminen ja työvoima
15. Asuttavuuden varmistaminen

Puuttuuko poikkihallinnollisista tavoitteista tai kehittämissuosituksista jokin kansallisesti merkittävä näkökohta, joka tulisi lisätä?

-

Voit kirjoittaa mahdolliset tarkemmat kommentit kehittämissuositukseen suosituskohtaisesti:

-

6. Liite: Maaseutualueiden nykytilanteen ja muutostekijöiden kuvaus

Ovatko liitteessä kuvatut maaseutualueiden nykytilanne ja muutostekijät olennaiset?

Selonteon taustoittamiseksi on erinomaista, että maaseutualueiden nykytilaa ja muutostekijöitä on kuvattu liitteessä monipuolisesti ja kattavasti.

Puuttuuko nykytilanteen ja muutostekijöiden kuvauksesta jokin kansallisesti merkittävä näkökohta, joka tulisi lisätä?

-

7. Muut täydennystarpeet

Onko selonteossa muita täydennystarpeita?

-

Peräaho Pirjo

Keski-Suomen liitto - Keski-Suomen maakuntahallitus on hyväksynyt lausunnon kokouksessaan 5.8.2025.